

REMISSVAR

Ds 2015:59

Yttrande av Sveriges Kvinnolobby över *Särskilda satsningar på ungas och äldres hälsa*

Sveriges Kvinnolobby välkomnar de förslag som presenteras i Ds 2015:59. Vi bedömer att skrivelsens förslag kan innebära positiva effekter för kvinnors hälsa och ekonomi. Sveriges Kvinnolobby vill understryka vikten av att alltid inkludera jämställdhetsperspektiv i nya satsningar samt betydelsen av medicinsk forskning om kvinnokroppen för att öka möjligheterna till likvärdig vård för kvinnor och män genom hela livet.

Gällande förslaget om kostnadsfria preventivmedel till personer under 21

Sveriges Kvinnolobby ser positivt på förslaget att göra preventivmedel gratis för alla upp till 21-års ålder. Precis som promemorian framhåller är tillgång till preventivmedel viktigt för framförallt unga kvinnors sexuella hälsa. Att förslaget gäller samtliga unga i landet oberoende av landsting innebär att rätten till sexuell hälsa inte påverkas av var man bor. Därutöver har Sveriges Kvinnolobby här tre ytterligare synpunkter.

1. **Forskning om riskerna för preventivmedel**
De senaste åren har allt fler larmrapporter om negativa biverkningar av p-piller och andra hormonbaserade preventivmedel kommit. Samtidigt har förskrivningen av p-piller till unga tjejer ökat kraftigt. Sveriges Kvinnolobby efterfrågar dels mer forskning om risker med hormonbaserade preventivmedel och dels ett mer kritiskt arbetssätt i förskrivningen. Det är viktigt att unga tjejer informeras om eventuella risker och får information om alternativa preventivmedel istället för att p-piller slentrianmässigt skrivs ut till alla. Vi vill också se ökade satsningar på forskning om alternativa, t.ex. hormonfria preventivmedel samt om preventivmedel för män för att öka möjligheterna för ett delat ansvar för säkert sex.
2. **Vikten av hormonfria alternativ**
Det är viktigt att det finns hormonfria alternativ att välja på till subventionerade priser (t.ex. kopparspril) och att unga kvinnor uppmärksammas på dessa alternativ så att de har möjlighet att göra ett informerat val när de ska välja preventivmedel. För ungas sexuella hälsa och för att motverka spridningen av sexuellt överförbara sjukdomar är det även viktigt att den avsedda målgruppen för denna del av promemorian har tillgång till gratis kondomer, via t.ex. skola och ungdomsmottagningar, och att den tillgången är likvärdig oavsett vart i landet man bor.

3. Vikten av valmöjligheter

Promemorian berör det faktum att det är problematiskt när endast vissa preventivmedel är subventionerade, och när t.ex. de senaste preventivmedlen endast är tillgängliga för de som har råd. Detta vill Sveriges Kvinnolobby uppmärksamma särskilt och framhäva vikten av att olika alternativ finns tillgängliga till förmånliga priser för att ge unga kvinnor möjligheter att ha råd med skyddat sex utan att behöva kompromissa med sin generella hälsa och sitt välmående.

Gällande förslaget om gratis öppenvård för personer över 85

Gällande satsningar på äldres hälsa välkomnar Sveriges Kvinnolobby förslaget, vilket som promemorian även nämner är extra viktigt för äldre kvinnor då dessa är överrepresenterade bland landets fattigpensionärer och generellt har lägre pension än män. Vi efterfrågar dock att man undersöker behovet av ökat stöd till äldre även när maken/makan fortfarande är i livet. Det är fortfarande vanligt att kvinnor tar stort ansvar i omvårdnaden av sina män vilket kan bli en stor påfrestning för hennes hälsa. Att man hjälper varandra på ålderns höst är helt naturligt, men bör inte innebära försämrande effekter på kvinnors hälsa. Vi anser därför att det är viktigt att undersöka det vårdbehovet för att undvika att äldre kvinnors hälsa nedprioriteras till förmån för deras män. Sveriges Kvinnolobby vill samtidigt påpeka att den viktigaste åtgärden för att stärka äldre kvinnors hälsa är att skapa bättre och tryggare arbetsvillkor för kvinnor i så väl mans- som kvinnodominerade sektorer. Brister i jämställdheten mellan kvinnor och män har en negativ påverkan både på kvinnors ekonomi och hälsa även senare i livet.

Avslutningsvis

En sista viktig aspekt gällande jämställdhet inom både ungas och äldres hälsa är behovet av medicinsk forskning om kvinnokroppen. Den absoluta majoriteten av forskningen på människokroppen görs på män, vilket innebär att kvinnor får vård sämre anpassad efter dem. Kön påverkar även den generella tillgången till och användandet av sjukvård. Detta kan gälla symptom och diagnostisering, men också behandling och medicinering och påverkar kvinnor i alla stadier i livet. Centrum för genusmedicin vid Karolinska Institutet är den enda forskningsenhet i Sverige som uteslutande fokuserar på detta och det är därför av yttersta vikt för kvinnors hälsa att den tillåts fortsätta och får tillräcklig finansiering.

Stockholm 2016-03-14

Inger Malm
Tf. Ordförande

Camilla Wagner
Styrelseledamot

Elin Dellås
Praktikant

Sveriges Kvinnolobby
Norr tullsgatan 45
113 45 Stockholm
08-33 52 47